

Er ref/dnr: LI2023/00569

Vårt dnr: 2023/0078

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Stockholm den 24 april 2023

Naturskyddsföreningens remissyttrande på delbetänkandet Åtgärder på fiskeområdet för att skydda Natura 2000-områden i havet (SOU 2022:66)

Sammanfattning

- Fiskerelaterade åtgärder inom skyddade marina områden är en angelägen fråga och viktiga för att uppnå målen med områdesskydd, både när det gäller enskilda skyddade områden och för att Sveriges nätverk av skyddade områden ska kunna bidra till de övergripande målen. Detta gäller skyddade områden både inom trålgränsen, i territorialhavet samt i Sveriges ekonomiska zon.
- Naturskyddsföreningen välkomnar därför utredningens första delbetänkande men beklagar att utredningens förslag i viktiga delar begränsats till att enbart gälla Natura 2000-områden innanför trålgränsen.
- Begränsningar i utredningens direktiv samt de förslag som utredningen kommer fram till bidrar inte till att nämnvärt förbättra möjligheterna att vidta åtgärder relaterade till fiske i marina skyddade områden i Sveriges havsområde.

Specifika synpunkter

Naturskyddsföreningen har deltagit i expertgruppens arbete och svarar här på remissen kring Åtgärder på fiskeområdet för att skydda Natura 2000-områden i havet. Naturskyddsföreningen anser generellt att delbetänkandet inte går tillräckligt långt i införlivandet och implementeringen av art- och habitatdirektivets artiklar 6.2 och 6.3 i svensk lagstiftning. Vår bedömning är

att utredningens förslag jämfört med situationen idag inte kommer att resultera i några större skillnader i hur fisket regleras i marina skyddade områden.

När det gäller art- och habitatdirektivet har lagstiftarens avsikt mycket tydligt varit att direktivet ska implementeras på samma sätt både i medlemsstaternas territorialvatten och i respektive lands exklusiva ekonomiska zon. Detta gäller inte bara artiklarna 6.2 och 6.3 utan hela direktivet. Utredningens direktiv och därmed förslagen från utredningen lever inte upp till denna avsikt. När det gäller artikel 6.2 måste EU-kommissionens kritik om införlivandet av art- och habitatdirektivet i svensk lagstiftning (överträdelenummer 2020/4037, KOM:s ref. C(2020) 4393 final) tolkas som att den gäller artikel 6.2 som helhet, inte bara i förhållande till fiske. Begränsningen av utredningens uppdrag till att bara gälla fiske medför att utredningen inte kan föreslå att infoga en mer generell formulering om förbud mot försämring och betydande störning i Natura 2000-områden, vilket vi ser som mycket olyckligt. Det är också osannolikt att EU-kommissionen kommer att anse att det utredningen föreslår är tillräckligt för att åtgärda problemen med införandet av artikel 6.2 i svensk lagstiftning.

Föreningen anser således sammanfattningsvis att förslagen till en ny 16 a § i områdesskyddsförordningen är bra men inte tillräcklig och heltäckande för att förhindra försämring av livsmiljöer och habitat samt förhindra betydande störningar av de skyddade arterna i Natura 2000-områden i stort.

Möjligheten att använda artikel 20 i den gemensamma fiskeripolitiken nämns kort i utredningen, men det hävdas att det inte finns något etablerat förfarande för dess tillämpning och man har enligt uppgift inte kunnat få tillgång till information om hur Storbritannien tillämpade bestämmelsen innan sitt utträde ur EU. Utredningen hävdar också att bestämmelsen i artikel 20.2 måste förstås som att de inblandade parterna måste vara överens om slutsatsen. Naturskyddsföreningen har genom kontakter med myndighetspersonal i Storbritannien fått del av information om hur artikel 20 använts i åtminstone två fall, och kan konstatera att förfarandet inte är komplicerat, samt att det inte finns några krav på att parterna ska vara överens, förutsatt att de föreslagna åtgärderna inte är diskriminerande. Vår bild är att det finns tydliga möjligheter att använda artikel 20 i den gemensamma fiskeripolitiken för att reglera fisket i marina skyddade områden inom territorialhavet.

När det gäller tillståndskravet som i Sverige ska användas för att uppfylla artikel 6.3 i art- och habitatdirektivet så föreslår utredningen inga nya skrivningar i relation till fiske. I avsnitt 8.3.7 skriver utredaren att kravet på tillstånd i Natura 2000-områden är tillämpligt på fiske när unionsrätten tillåter detta, och menar att krav på tillstånd endast skulle vara tillämpligt inom områden där endast svenska båtar fiskar, eftersom den gemensamma fiskeripolitiken skulle förhindra ett tillståndsförfarande där Sverige ensamt sätter villkoren för fiske i skyddade områden. Vi anser att detta inte kan anses leva upp till syftet med art- och habitatdirektivet, som kräver tillståndsprövning i både territorialhavet och i den exklusiva ekonomiska zonen.

Utredningen föreslår ett tillägg i 20 § fiskelagen som innebär att naturvårdande åtgärder som avsevärt försvårar för fisket skulle kunna vidtas i Natura 2000-områden innanför trålgränsen. Detta förslag är välkommet, men det är beklagligt att förslaget aktivt exkluderar andra typer av marint skyddade områden, till exempel naturreservat, nationalparker och biotopskyddsområden. Det är även olyckligt att förslaget exkluderar skydd av arter listade i art- och habitatdirektivets bilaga 4, dvs. arter som ska skyddas i hela sitt utbredningsområde. Vår uppfattning är att detta direkt strider mot syftet med art- och habitatdirektivet. Det är dessutom olyckligt att tillägget endast gäller områden inom vilka inga andra av EU:s medlemsstaters fiskefartyg har rätt att fiska. Vi förstår utredningens resonemang att skyddade områden utanför trålgränsen ska regleras enligt unionslagstiftningen, men anser att det hade varit tydligare om tillägget i 20 § fiskelagen hade inkluderat Natura 2000-områden i hela havet, dvs. även i Sveriges ekonomiska zon.

Naturskyddsföreningen tillstyrker ändringarna i 2 § områdesskyddsförordningen som innebär att Havs- och vattenmyndigheten får ett tydligt ansvar att underrätta regeringen när det finns behov av att inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken begära att EU-kommissionen antar lagstiftning om bevarandeåtgärder.

Detta remissvar har utarbetats av Ida Carlén, sakkunnig hav, Rebecca Nordenstam, miljöjurist, och Therese Börjesson, avdelningschef hav, vatten och miljögifter på Naturskyddsföreningen.

För Naturskyddsföreningen

Stockholm dag som ovan

Karin Léxen
Generalsekreterare
Naturskyddsföreningen